סימן פ"ה:

נר חנוכה אחר שיעורו אינו נקרא נר מצוה רש"ל בתשובה סימן פ"ה:

בית יוסף

דף תכ"א ע"ג שטה מ"ה ומכל מקום כיון דנוהגין העולם להחמיר דין לשנות מנהג וכו'. כ"ב וצריך ליזהר כשיכבה השמש שמדליק בו הנרות שלא ידליקנו מן הנרות אלא מנר של חול ובבית הכנסת אין צריך ליזהר שכל הנרו' שבתוכה קרויין נר מצוה רש"ל ז"ל בתשוב' סימן פ"ה:

שטה כ"ו וכתוב בתרומת הדשן אפילו למאן דאמר וכו'. נכתב בגדרו סימן ק"א:

טור סימן תרע"ה

דף תכ"א ע"ב שטה י"א אבל אשה מדלקת וכו'. כ"ב אפילו לפטור אחרים ואדם שמדליק נר חנוכה יכול להדליק לאשה ולברך כגון שעומדת אצלו בשעת הברכה אבל בענין אחר נראה למהר"ח ז"ל דאין לברך שלטי הגבורים אשר סביב המרדכי בפרק במה מדליקין אמר המאסף איברא ודאי דלשון אבל אשה מדלקת מוכח אפי' להוציא לאנשים י"ח וכ"כ בפירוש בעל הלבושים ז"ל אבל צריך לתת טעם מ"ש נר חנוכה ממגילה דבמגילה איפליגו רבוותא שדעת רש"י ז"ל שמוציאות את האנשים י"ח ולדעת בה"ג אינן מוציאות ותפסו גדולי האחרונים להחמיר כדברי בה"ג וכן דעת בעל הלבוש ז"ל עצמו ואולי בנס חנוכה שייכי בגווייהו הנשים יותר מן האנשים מפני שע"י יהודית נעשה הנס וכמו שכתב הר"ן ז"ל בשם המדרש ואף על פי שגם בפורים נעשה הנס על ידי אסתר לא דמי דהכי דעל ידי אסתר נעשה נס ההצלה אבל מכל מקום לא נעשה נס ההריגה על ידה כמו שנעשה בחנוכה על ידי יהודית שהיא חתכה את ראשו וכמו שיש במדרש ואין זה מספיק:

אחר זמן רב נדפסו תשובות הרב מהר"ר הלוי ז"ל וראיתי שם בחלק אורח חיים סימן כ"ד חילק בענין אחר ועמד על דברי הרמב"ם והרב המגיד ז"ל יע"ש והרמב"ם ז"ל השמיט דין זה דאשה מדלקת וכתב הרא"ח ז"ל בגימוקיו מכתיבת יד דלרוב פשיטותו לא הוצרך להביאו דכיון דהיא חייבת פשיטא ודאי שמדלק' וכיון שכתב דין זה דנשים חייבות בנר חנוכה הניח דין זה דכשרה להדליק להוציאו מהיותם חייבות עד כאן ולי נראה דלא הוצרך הרמב"ם ז"ל לבאר דין זה מפני שסמך על מה שכתב במקרא מגילה שמוציאות אפילו לאנשים כמו שכתב רבינו ב"י ז"ל בטור זה סימן תרפ"ט וכל שכן בחנוכה דיוציאו לאנשים י"ח:

טור סימן תרע"ו

דף תכ"א ע"ב שטה י"ג המדליק בליל א' יברך להדליק נר של חנוכ' וכו'. כ"ב מלה אחת ולא של חנוכה שתי מלות ויברך כל הברכות עובר לעשייתן רש"ל ז"ל בתשובה סימן פ"ה:

על אים המדליק ומברך עובר לעשייתן מיד אחר שהדליק נר הראשון שהוא העיקר יכול ליתן לאחר שיגמור ההדלקה רש"ל בתשובה סימן פ"ה:

נשאל הרמב"ם ז"ל מי שהדליק נר חנוכ' ובירך עליו ואחר כך הדליק נרות אחרות אם צריך לחזור ולברך או לא וכן פעם אחר פעם והשיב שזה הענין חוזר לכונת המברך כמו בשאר ברכות אם כשהדליק נר חנוכה ובירך עליו היתה כונתו להדליק נרות אחרות ברכה אחת לכולם ואם בירך והדליק ואחר כך נזדמנו לו נרות אחרות להדליק מברך בכל פעם ופעם ע"כ הריד"א ז"ל:

שטה ז"ך ושעשה נסים וכו'. כ"ב סבר אם רצה לומר שעשה נסים לאבותינו יאמר ואם רצה לשנות ולומר שעשה נסים לישראל יאמר תשובות הרמב"ם סימן ט':

שטה ס"ו ואם לא בירך זמן בלילה האחר כתב אדוני אבי הרא"ש ז"ל בתשובה דמברך בליל שני וכו'. כ"ב וכן הדין ברואה רש"ל בתשובה סימן פ"ה:

נסח ברכת על הנסים ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם שעשה נסים לאבותינו בימים ההם ובזמן הזה ופירושו כזמנם שהיה בזמן הזה ורש"ל ז"ל בתשובה סי' ס"ד כתב אמז"ז החסיד הר"י ז"ל היה נוהג לומר בימים ההם בזמן הזה ולא כו"א ובזמן הזה ע"כ והרמב"ם ז"ל בפרק א' מהלכות תפלה והרד"א בנוסח על הנסים שבתפלה הביא הגירסא כמו שכתב רש"ל ז"ל בשם הר"י וכן ראיתי להרבה שלוחי צבור וכן נהגתי אני אחר שראיתי דברי רש"ל ז"ל:

שטה י"ט ודוקא שאינו עתיד להדליק ואין מדליקין עליו וכו'. כ"ב וכ"ש אם הדליק ומצאתי בגימוקי הרא"ח ז"ל מכתיבת יד שלשון הרמב"ם ז"ל שכתב וכל הרואה אותה מברך שלשה ברכות מיעט סברת האומרים דאם מדליקין עליו בתוך ביתו אינו מברך וסובר הוא ז"ל דאף על גב דהדליקו עליו בתוך ביתו צריך לברך לצאת ידי ברכות בהדליק או עתיד להדליק אין צריך לברך שאינו נקרא רואה אלא מדליק והביא ראיה מתשובת הרשב"א ז"ל שכתב מסתברא כשלא הדליק ואינו עתיד להדליק ולא הדליקו עליו בתוך ביתו ויש מרבוותא דפירשו אעפ"י שמדליקין עליו בתוך ביתו וכו' דנראה דלא נחלקו אלא על מי שמדליקין עליו בתוך ביתו אבל באחרים מודים ע"כ לשון הרא"ח ז"ל:

שטה ד' כגון שהולך בדרך וכו'. כ"ב אבל היכא שמשתתף בפריטי עם ב"ה ושומע הברכה חשבינן כאלו הדליק בעצמו ואינו מברך ברואה רש"ל בתשובה סימן פ"ה ונראה לי ראיה לזה מדאוקמינו לאוקומי ההיא דרואה ביושב בספינה:

דף תכ"ב עמוד א' שטה א' גרסינן במסכת סופרים המדליק אחר שהדליק וכו'. כ"ב אמר המאסף במסכת סופרים פרק כ' הלכה ו' שנויה בלשון הזה מברך להדליק של חנוכה ואומר הנרות הללו וכו' ונראה מתוך דברים אלו דאומר הנרות הללו קודם ברכת על הנסים וברכת שהחיינו ובתשובת רש"ל סימן מ"ה מצאתי כתוב בהגהה וז"ל מצאתי בהגהה במנהגים ישנים שיאמר הנרות הללו קודם שעשה נסים וכן כתב מהרי"ל ז"ל עד כאן ומנהגינו לאמרו אחר שלשת הברכו' וכתב מהרי"ל בתשובה סי' קנ"ו שהטעם משום דאין להדליק עד שיגמור כל הג' ברכות כמו בקריאת המגילה בנטילת לולב מסכת סופרים איכא למימר דס"ל כמ"ד בירושלמי בשעת עשייתן והכי אין לנו אלא גמרא דידן דעיקר עד כאן ואין זה כח לי לאוקומי מסכת סופרים דלא כהלכתא אלא דסבירא ליה דכיון דבירך ברכה ראשונה קודם ההדלקה עובר לעשייתן מיקרי ורובה מפני שסובר כסברת מהרי"ל ז"ל שצריך לאמרה אחר ג' ברכו' כתב המדליק אחר שהדליק שחנוכה אחר שבירך שלשה ברכות ורש"ל ז"ל בתשובה סי' פ"ה כתב דמיד אחר הדלקת הנר הא' שהוא עיקר יאמר הנרו' הללו ויגמור ההדלקה בעוד שאומר הנרות הללו:

נוסח זה של הנרות הללו שכתב הטור לא תוסיף ולא תגרע והטעם שיש בו ל"ו תיבות לבד הנרות הללו כאלו אמר הנרות ל"ו וכן רש"ל ז"ל בתשובה סי' פ"ה אמר המאסף מה שאמר שיש בו ל"ו תיבות מלבד הנרות הללו הוא לבד הנרות הללו גם את הראשון גם את השני וכאלו אמר הנרות הללו ל"ו הם של"ו נרות הם בין הכל בח' ימי חנוכה אך קשה דאפי' הכי יש בו ל"ז תיבות וצריך לידחק ולומר דעל ידי חד מלה חשיב והא דקא חשיב ל"ו נרות הם בלא נר השמש דבנרות השמש מ"ד הם וכתוב בשלטי הגבורים אשר סביב הגהות מרדכי דפרק במה מדליקין דסימנ' כחמד למראה נר חנוכה מ"ד ואח ובלה על ראשה ובלה בגימטריא מ"ד:

בית יוסף

דף תכ"ב עמוד ראשון שטה ל"ו אבל מהרי"ו קולוני ז"ל כתב בשרש קפ"ד וכו'. כ"ב אם הנרות מונחין לרחבן צריך להתחיל מנר הימני הסמוך לפתח והוא נר ראשון ולא כמהרי"ק ואם כן נמצא שלא יהא פונה לימין אלא מימין לשמאל על כן המדקדק יניח לארכן בטפח הסמוך

כנסת הגדולה - או"ח / בנבנישת, חיים בן ישראל (עמוד 184) 35115 הודפס מאוצר החכמה